

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

ПРОГРАМА ЗІ СПІВБЕСІДИ З УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ
для вступників на навчання для здобуття ступеня бакалавра
за спеціальностями К1 «Державна безпека», К3 «Національна безпека»,
В11 «Філологія», D8 «Право»

Київ – 2025

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Для абітурієнтів, що вступають до Національної академії Служби безпеки України, відповідно до Правил прийому до Національної академії Служби безпеки України у 2025 році передбачено проходження вступних випробувань у формі усної співбесіди з української літератури. Зміст співбесіди визначено на основі Програми зовнішнього незалежного оцінювання з української мови та літератури, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України (наказ від 26.06.2018 р. № 696).

Відповідно до цієї програми у співбесіді охоплено розділи, вивчення яких передбачено в шкільному курсі з української літератури: «Усна народна творчість», «Давня українська література», «Література кінця XVIII – початку XX століття», «Література XX століття», «Твори українських письменників-емігрантів», «Сучасний літературний процес».

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Теорія літератури. Поняття про літературні роди і жанри. Літературно-мистецькі напрями (сентименталізм, романтизм, реалізм, модернізм, постмодернізм; їхні характерні ознаки). Засоби художнього мовлення (тропи, їхні різновиди; види комічного, засоби поетичного синтаксису).

Усна народна творчість. Загальна характеристика календарно-обрядових, суспільно-побутових і родинно-побутових пісень.

Пісні Марусі Чурай. «Віють вітри», «Засвіт встали козаченьки».

Історичні пісні. «Ой Морозе, Морозенку», «Чи не той то Хміль».

Тематика, образи, зміст народних дум і балад. «Дума про Марусю Богуславку». Балада «Ой летіла стріла».

Давня українська література.

«Повість минулих літ» (уривки про заснування Києва, про помсту княгині Ольги). «Слово про Ігорів похід».

Григорій Сковорода. «Всякому місту – звичай і права», «Delibertate», «Бджола та Шершень».

Література кінця XVIII – XIX століття.

І. Котляревський. «Енеїда», «Наталка Полтавка».

Тарас Шевченко. «Катерина», «Кавказ», «Сон («У всякого своя доля»)), «І мертвим, і живим...», «Заповіт».

Пантелеймон Куліш. «Чорна рада».

Іван Нечуй-Левицький. «Кайдашева сім'я».

Панас Мирний. «Хіба ревуть воли, як ясла повні?» (1, 4 частини).

Іван Карпенко-Карий. «Мартин Боруля».

Іван Франко. «Захар Беркут», «Чого являєшся мені у сні?», «Мойсей».

Література XX століття.

Михайло Коцюбинський «Тіні забутих предків», «Інтермеццо».

Ольга Кобилянська. «Valse melancolque».

Леся Українка. «Contra spem spero!», «Лісова пісня».

Василь Стефаник. «Камінний хрест».

- Микола Вороний. «Блакитна Панна».
 Олександр Олесь «Чари ночі», «О слово рідне! Орле скутий!...».
 Павло Тичина. «Ви знаєте, як липа шелестить...», «О панно Інно...»,
 «Пам'яті тридцяти».
 Максим Рильський. «У теплі дні збирання винограду».
 Микола Хвильовий. «Я (Романтика)».
 Володимир Сосюра. «Любіть Україну».
 Валер'ян Підмогильний. «Місто».
 Юрій Яновський. «Майстер корабля».
 Остап Вишня. «Моя автобіографія», «Сом».
 Микола Куліш. «Мина Мазайло».
 Богдан-Ігор Антонич. «Різдво».
 Олександр Довженко. «Зачарована Десна».
 Андрій Малишко. «Пісня про рушник».
 Василь Симоненко. «Ти знаєш, що ти – людина?», «Задивляюсь у твої
 зіниці...», «Лебеді материнства».
 Василь Голобородько. «Наша мова».
 Олесь Гончар «Модри Камень».
 Григор Тютюнник. «Три зозулі з поклоном».
 Василь Стус. «Господи, гніву пречистого...».
 Іван Драч. «Балада про соняшник».
 Дмитро Павличко. «Два кольори».
 Ліна Костенко. «Страшні слова, коли вони мовчать», «Маруся Чурай».
Твори українських письменників-емігрантів.
 Іван Багряний. «Тигролови».
 Євген Маланюк. «Уривок з поеми».
Сучасний літературний процес. Загальний огляд, основні тенденції.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ УСНИХ ВІДПОВІДЕЙ ВСТУПНИКІВ (СПІВБЕСІДА З УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ)

Індивідуальна усна співбесіда передбачає обговорення питань білета (у білеті запропоновано три питання, кожне з яких екзаменатори оцінюватимуть максимально в 4 бали). Вступник повинен висловлюватися з кожного питання. Обсяг відповіді становить не менше 20–25 речень з попередньою підготовкою до трьох хвилин. Усна співбесіда проходитиме в межах творів, визначених у програмі.

Вступникам під час співбесіди заборонено використовувати мобільні телефони, інші електронні засоби, словники, підручники, навчальні посібники та будь-які інші матеріали, якщо це не передбачено рішенням Приймальної комісії НА СБ України. У випадку використання вступником під час іспиту сторонніх джерел інформації (зокрема й підказки), його відсторонюють від участі у випробуваннях, відповідь вступника не оцінюють.

Оцінюючи усну відповідь абітурієнта, екзаменатори враховуватимуть такі критерії:

- повнота і правильність відповіді;
- ступінь усвідомлення, розуміння вивченого;
- мовленнєве оформлення відповіді. Відповідь повинна бути зв'язним, логічно послідовним повідомленням на певну тему.

З української літератури абітурієнт повинен знати такі теоретико-літературні поняття:

- літературні роди: драма, епос (ліро-епос), лірика;
- лірика: її тематичні різновиди та жанри: інтимна, громадянська (патріотична), пейзажна, філософська; верлібр, ліричний вірш, пісня, послання, сонет;
- епос та його жанри: новела, повість, роман, різновиди повісті та роману, усмішка;
- драма та її жанри: власне драма, драма-феєрія, комедія, трагікомедія;
- ліро-епос та його жанри: байка, балада, дума, історична пісня, поема;
- літературні напрями, стилі, течії: бароко, класицизм, реалізм, модернізм (експресіонізм, імпресіонізм, символізм, неокласицизм, неоромантизм); постмодернізм як явище в сучасному літературному процесі;
- ліричний герой, персонаж, прототип, художній образ;
- тема, ідея, мотив, проблематика художнього твору; конфлікт у драматичному творі;
- композиція художнього твору (сюжет, сюжетні й позасюжетні елементи);
- види комічного: бурлеск, гротеск, гумор, іронія, сарказм, сатира, травестія;
- художні засоби: алегорія, алітерація, алюзія, анафора, антитеза, асонанс, гіпербола, епітет (постійний епітет), епіфора, інверсія, метафора, метонімія, оксиморон, паралелізм, персоніфікація, порівняння, рефрен, риторичне звертання, риторичне запитання, символ, тавтологія.

Вступник повинен уміти:

- розрізняти види й жанри усної народної творчості: різновиди календарно-обрядових пісень (щедрівки, колядки, веснянки, русальні, купальські і жниварські пісні); суспільно-побутові, історичні й родинно-побутові пісні; думи, балади;
- визначати провідні мотиви творів усної народної творчості, їхні художні особливості;
- розрізняти літературні роди, види й жанри;
- співвідносити літературний твір із відповідним літературним напрямом, стилем, течією;
- визначати тему, ідею, проблематику літературних творів;
- характеризувати літературних героїв, коментувати їхні вчинки;
- визначати художні образи і їхню роль у літературному творі;
- упізнавати літературних героїв за їхніми цитатними характеристиками й репліками;

- орієнтуватися в сюжетах літературних творів; визначати сюжетні й позасюжетні елементи літературних творів, їхні композиційні особливості;
- визначати провідні мотиви ліричних творів;
- аналізувати мову літературного твору;
- знаходити художні засоби й визначати їхню роль у літературних творах;
- співвідносити фрагмент літературного твору з його назвою та автором;
- співвідносити письменників з фрагментами їхніх творів, а також з висловами митців та літературних критиків про них та їхні твори;
- знати псевдоніми й справжні імена письменників, належність їх до літературних епох, шкіл, угруповань;
- визначати місце і роль письменника в літературному процесі;
- пояснювати поняття «розстріляне відродження», «київські неокласики»;
- «празька школа поетів», «шістдесятництво», «дисидентство»;
- орієнтуватися в основних тенденціях розвитку сучасної літератури.

Кількість балів, яку може отримати учасник вступної співбесіди за відповідь на запитання	Рівень знань вступника з навчального предмета	Характеристика відповіді учасника вступної співбесіди
4 бали	високий	<ul style="list-style-type: none"> – розгорнутий, вичерпний виклад змісту вказаної у питанні проблеми; – відповідь обґрунтована та послідовна; – оперативно надано безпомилкові та повні відповіді на додаткові питання; – розкрито й точно вжито основні літературознавчі поняття та терміни.
3 бали	достатній	<ul style="list-style-type: none"> – містить аналіз літературного твору, але сутність питання розкрита неповністю (на дві третини); – відповідь логічна, системна; – під час розкриття змісту питання зроблено одну помилку; – неточне визначення сутності одного літературознавчого поняття або терміну; – оперативно надано розгорнуті відповіді на більшість додаткових питань; – оперативно надано відповіді на всі додаткові питання, але зміст відповідей неповний; – неправильна відповідь або немає відповіді на

		одне додаткове питання.
2 бали	середній	<ul style="list-style-type: none"> – знання та здатність відтворити половину матеріалу питання; – під час розкриття змісту питання зроблено дві помилки; – неточне визначення сутності двох літературознавчих понять або термінів; – неправильна відповідь або немає відповіді на два додаткові питання; – надані відповіді на всі додаткові питання, але половина з цих відповідей неповні та неточні.
1 бал	початковий	<ul style="list-style-type: none"> – сутність питання розкрита неповністю (приблизно на чверть); – під час розкриття змісту питання зроблено дві помилки; – не було надано визначення жодному літературознавчому поняттю та терміну; – немає відповіді на більшість додаткових питань.
0 балів		<ul style="list-style-type: none"> – вступник відмовився відповідати на питання; – зміст відповіді не відповідає назві питання білета; – під час розкриття змісту питання білета зроблено чотири й більше помилок; – немає відповіді на всі додаткові питання.

Відповідь на три питання білета екзаменатори оцінюють за 12-бальною шкалою. Наприклад: за перше питання білета вступник отримав 4 бали, за друге питання білета – 3 бали, за третє питання білета – 3 бали. $4 + 3 + 3 = 10$ балів, які переводять у рейтингову оцінку (за шкалою 100 – 200-балів).

Таблиця відповідності оцінювання навчальних досягнень вступників за 12-бальною і 200-бальною шкалою.

Оцінювання навчальних досягнень вступників за 12-бальною шкалою	Оцінювання навчальних досягнень вступників за 200-бальною шкалою
1	100
2	110
3	120
4	130
5	140
6	150
7	160
8	170

9	180
10	190
11	195
12	200